

Dato: 04.05.2012 Arkivkode: N-201 Bilag nr: Arkivsak ID: 12/4325 J.post ID: 12/44380
Saksbehandler: Helge Jørgensen

Behandlingsutvalg	Møtedato	Saknr.
Ufordelte saker - Dummy utvalg for registrering		

**NOU 2011:20 UNGDOM, MAKT OG MEDVIRKNING.
HØRINGSSVAR FRA BÆRUM KOMMUNE**

VIKTIGE PUNKTER I SAKEN:

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har sendt ut NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning til bred offentlig høring. Høringsfrist er 7.5. Utredningen er utarbeidet av et bredt sammensatt utvalg med ungdom, organisasjonsrepresentanter og fagfolk. Utvalget ble ledet av tidligere barneombud Trond-Viggo Torgersen. I utvalget deltok en ungdom fra Bærum, Adelina Trolle Andersen, elev ved Ringstabekk skole.

Høringsinstansene er bedt om å vurdere forslagens i NOU 2011:20 i lys av følgende perspektiver fra mandatet til det nedsatte utvalget:

- ◆ Utrede ulike gruppers muligheter og barrierer i forhold til makt og deltakelse
- ◆ Ulike metoder for å øke unges makt over samfunnsutviklingen
- ◆ Unges makt over, og muligheter for mestring av sin egen livssituasjon
- ◆ Unges forbruker- og mediemakt; informasjon, kommunikasjon og deltakelse gjennom digitale medier, samt som brukere av offentlige tjenester
- ◆ Vurdere hvordan de ordninger som skal sikre ungdom muligheter til å si sin mening, bli hørt og representert fungerer

Utvalget ble bedt om å konsentrere seg om ungdom i alderen 12-26 år og vektlegge perspektiver knyttet til kjønn, kultur, ulik etnisk bakgrunn, nedsatt funksjonsevne og levekår i sitt arbeid. Utvalget har lagt stor vekt på skolens rolle som en demokratiforbereidende arena.

Ungdommens kommunestyre (UKS) er egen høringsinstans. De har levert følgende høringssvar:

- ◆ ”Ungdommens kommunestyre i Bærum stiller seg positive til mindretallets innstilling om lovfesting av ungdomsråd – på lik linje med eldreråd.

- ♦ *Vi støtter mindretallsinnstillingen om at 16-åringer skal få stemmerett ved kommune- og fylkestingsvalg, mens man ved stortingsvalg beholder 18-års aldersgrense.*
- ♦ *Ungdommens kommunestyre i Bærum er for å innføre et demokratifag i både ungdomsskole og videregående skole.*
- ♦ *Høringssvaret er skrevet på bakgrunn av diskusjon og vedtak gjort på møte i Ungdommens kommunestyre i Bærum 28. mars 2012 hvor ungdomsskoler og videregående skoler fra hele Bærum var representert”*

UKS sitt høringssvar og innspill fra ungdomstjenesten og barnevernet er innarbeidet i saken.

Rådmannen har i forbindelse med tiltaket ”Etablere løpende medvirkning barn og unge” i ”Sammen for Barn og unge”, utarbeidet forslag til tiltak som skal styrke barn og unges deltakelse og medbestemmelse. Forslagene er laget i samarbeid med UKS, elevens fellesutvalg (EFU) og ungdomstjenesten. Se vedlegg.

Rådmannen har kontaktet KS i saken. KS er i ferd med å utarbeide en høringsuttalelse og har fått utsatt høringsfrist.

Rådmannen anbefaler forslagene i NOU 2011:20 med de merknader som fremkommer av rådmannens redegjørelse.

Rådmannen deler ikke utvalgets vurdering av at tiltakene kan gjennomføres med uendret ressursbruk. Rådmannen mener at gjennomføring av tiltakene vil kreve økte statlige overføringer til kommunene.

Rådmannens redegjørelse oversendes til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet innen 7.5 som kommunens høringsuttalelse til NOU 2011: 20 Ungdom, makt og medvirkning. Evt. endringer i vedtak etter politisk behandling vil bli ettersendt.

Forslag til vedtak:

Rådmannens redegjørelse vedtas som Bærum kommunens høringsuttalelse til NOU 2011: 20 Ungdom, makt og medvirkning.

Hans Kristian Lingsom
fungerende rådmann

Øyvind Moberg Wee

Vedlegg:

Internt notat.Kortversjon tiltak.2.1.23..doc

1593995

RÅDMANNENS REDEGJØRELSE

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har sendt ut NOU 2011:20 Ungdom, makt og medvirkning til bred offentlig høring. Høringsfrist er 7.5.

Høringsinstansene er bedt om å vurdere NOU 2011:20 sine forslag i lys av følgende perspektiver fra mandatet til det nedsatte utvalget:

- ◆ Utrede ulike gruppers muligheter og barrierer i forhold til makt og deltakelse
- ◆ Ulike metoder for å øke unges makt over samfunnsutviklingen
- ◆ Unges makt over, og muligheter for mestring av sin egen livssituasjon
- ◆ Unges forbruker- og mediemakt; informasjon, kommunikasjon og deltakelse gjennom digitale medier, samt som brukere av offentlige tjenester
- ◆ Vurdere hvordan de ordninger som skal sikre ungdom muligheter til å si sin mening, bli hørt og representert fungerer

Utvalget ble bedt om å konsentrere seg om ungdom i alderen 12-26 år og vektlegge perspektiver knyttet til kjønn, kultur, ulik etnisk bakgrunn, nedsatt funksjonsevne og levekår i sitt arbeid. Utvalget har lagt stor vekt på skolens rolle som en demokratiforbereidende arena.

I NOU 2011:20 legges det frem følgende forslag:

Kapittel 3 Skolens demokratioppdrag

Utvalget foreslår å styrke demokratiopplæringen i skolen.

- ◆ Utvalget foreslår at det innføres et nytt, bredt demokratifag i grunnskolen, at skolevalg gjøres obligatorisk i videregående skole og at det lages et opplegg med frivillige skolevalg i ungdomsskolen.
- ◆ Utvalget vil styrke elevenes muligheter til medvirkning i skolen. Utvalget ber myndighetene utrede om elevgrupperåd bør lovfestes, om rett til elevrådsmidler bør forskriftsfestes og om lærere med ansvar for elevråd trenger mer kompetanse om elevmedvirkning. Utvalget foreslår også at det etableres et forsøksprosjekt med regionale lærlingeråd.
- ◆ Utvalget vil at skolen skal ha en åpen holdning til organisasjoner og politiske partier, og at elevers engasjement utenfor skolen skal anerkjennes. Utvalget ber skolemyndighetene understreke den demokratiske verdien av en åpen skole i læreplanens generelle del. Utvalget går også inn for at elever i videregående skole får rett til 20 dagers fravær, og at tillitsverv og lignende kan gi grunnlag for alternative arbeidskrav i relevante fag.

Bærum kommune støtter forslagene.

Når det gjelder innføring av et nytt bredt demokratifag i grunnskolen, mener rådmannen at det kan være et alternativ å styrke dagens samfunnsfag med økt vekt på demokratiforståelse.

Kapittel 4 Organisasjonskanalen

Utvalget foreslår tiltak på to områder:

- ◆ Utvalget mener arbeidet med å inkludere ungdomsgrupper med lav deltakelse i frivillige organisasjoner bør styrkes. Dette kan skje gjennom etablering et statlig tilskudd som sikrer nødvendige ressurser til lederkapasitet og oppfølging. Utover dette bør barne- og ungdomsorganisasjonene gis tilgang til skolens lokaler utenom undervisningstid.
- ◆ Utvalget vil styrke barne- og ungdomsorganisasjonenes mulighet til å delta i kommunal politikkkutforming og planprosesser. Kommunene bør tilrettelegge for at det etableres lokale samarbeidsråd for barne- og ungdomsorganisasjonene, som velger representanter til ungdomsråd og andre medvirkningsorgan og prosesser i kommunen. Forholdet til de frivillige barne- og ungdomsorganisasjonene bør også innarbeides i relevante veiledere om medvirkning etter plan- og bygningsloven.

Bærum kommune støtter forslagene.

Rådmannen har lagt til rette for at skolens lokaler brukes av frivillige organisasjoner utenom undervisningstid.

Bærum kommune har etablert ungdommens kommunestyre (UKS), elevens fellesutvalg (EFU) og medbestemmelse ved fritidssentrene, men ikke ungdomsråd. Kommunen har lokale samarbeidsråd for idrett og kultur, men ikke for barne- og ungdomsorganisasjonene. Kommunens rolle som tilrettelegger for frivillighet tilsier at forslaget støttes.

Rådmannen har startet et arbeid med å involvere elever i alle skoler knyttet til medvirkning etter plan- og bygningsloven gjennom registrering av barnetrakk. Ungdom blir benyttet som høringsorgan i noen reguleringsplaner.

Kapittel 5 Myndighetsinitierte ordninger for medvirkning

- ◆ Utvalget vil styrke ungdomsrådene som innflytelseskanal. Utvalget går inn for at det utarbeides lovfastsatte nasjonale retningslinjer for lokale ungdomsråd. Disse skal omfatte institusjonell forankring, administrativ støtte, aldersavgrensing, valgordning og mandat.
- ◆ Utvalget foreslår også et statlig tilskudd for kommuner som har ungdomsråd som følger retningslinjene. Myndighetene må i tillegg vurdere om kommuneansatte med ansvar for ungdomsråd trenger kompetanseheving.
- ◆ Utvalget mener ungdomsråd må suppleres med andre ordninger for å sikre at et mangfold av ungdomsstemmer kommer til orde. Utvalget ber myndighetene på alle forvaltningsnivå om å ta i bruk metoden med ekspertgruppemøter. Utvalget går også inn for en forsøksordning med regionale ungdomskonferanser.

- ♦ Utvalget vil at ungdom skal få relevant og forståelig informasjon fra myndighetene: Utvalget mener tjenesten ung.no bør få en egen post i statsbudsjettet og at kommuneansatte må få mer kompetanse om nettkommunikasjon med ungdom. Det bør også utarbeides ungdomsvennlige versjoner av viktige politiske dokumenter.

Bærum kommune støtter forslagene.

Rådmannen vil anbefale å konsultere ungdom i saker som angår dem. Særlig gjelder dette for grupper av ungdom som ikke engasjerer seg i eget lokalmiljø.

Kommunens ungdomstjeneste savner tiltak for at ungdom og foreldre med minoritetsbakgrunn trekkes mer med i organisert fritidsaktivitet.

Kapittel 6 Valgkanalen

Utvalgets vurdering av unges valgdeltakelse og spørsmålet om stemmerettsalder:

- ♦ Utvalget foreslår ikke konkrete tiltak for å øke valgdeltakelsen, men viser til styrkingen av skolens demokratioppdrag som et særlig viktig virkemiddel. Poenget er at unges politiske deltakelse må ses i sammenheng. Vi vet at deltakelsen er kumulativ heller enn spesialisert: Deltar man først på én måte er sannsynligheten høyere for også å delta på andre måter. Utvalget går derfor inn for en strategi der det bygges opp om unges engasjement og deltakelse i vid forstand.
- ♦ I spørsmålet om senking av stemmerettsalderen til 16 år har utvalgets medlemmer samlet seg om tre ulike standpunkt. Seks medlemmer går inn for å beholde dagens stemmerettsalder for både nasjonale og lokale valg, fem medlemmer går inn for at stemmerettsalderen senkes til 16 år for begge valg, mens to medlemmer mener stemmerettsalderen bør senkes til 16 år for lokalvalg, men fortsatt være 18 år for nasjonale valg.

Bærum kommune støtter forslagene.

Rådmannen støtter UKS sin anbefaling om at 16-åringer skal få stemmerett ved kommune- og fylkestingsvalg, mens man ved stortingsvalg beholder 18-års aldersgrense.

Rådmannen mener dette bør føre til økt valgdeltakelse.

Kapittel 7 Digitalt medborgerskap

Utvalget foreslår tiltak på to områder:

- ♦ Utvalget vil at unge skal få mer kunnskap om maktpotensialet i sosiale medier. Utvalget foreslår at digital medborgerkompetanse integreres det nye demokratifaget i grunnskolen.
- ♦ Utvalget mener det er behov for kunnskap om digitalt medborgerskap blant unge. Utvalget foreslår at det gis støtte til forskning om hvordan sosiale medier

påvirker unges samfunnsengasjement og deltakelse samt hva slags makt unge reelt sett får gjennom sosiale medier.

Bærum kommunestøtter forslagene om mer kunnskap om bruk av sosiale medier. Her skjer utvikling raskt og kunnskap om unges bruk er viktig for å tilrettelegge for digitalt medborgerskap. Kommunens ungdomstjeneste vektlegger viktigheten av voksnes tilstedeværelse på digitale arenaer hvor ungdom er.

Kapittel 8 Personvern i nye medier

Utvalget foreslår tiltak på to områder:

- ◆ Utvalget vil sikre at unges personvern beskyttes på Internett. Feltet bør reguleres og unge som opplever personvernkrænkelser bør få hjelp. Tjenesten slettmeg.no bør få en egen post på statsbudsjettet og videreføres i den form den har i dag. Tjenesten bør fortsatt være underlagt Datatilsynet. Utvalget vil også at Datatilsynet, Forbrukerrådet og Teknologirådet stiller krav til nettaktører som Facebook og Google om standardiserte og brukervennlige personverninnstillinger slik at brukerne enkelt kan beskytte sitt personvern i sosiale medier.
- ◆ Utvalget foreslår videre at det foretas en juridisk utredning av muligheten for regulering av tredjepartsapplikasjoners innhenting og bruk av personopplysninger, og for ansvarliggjøring av nettplattformer som gir disse tilgang til sine brukere. I tillegg mener utvalget at personopplysningsloven må innskjerpe foreldres rett til å publisere personopplysninger om egne barn, og at det nye lovverket må gjøres kjent for foreldre.
- ◆ Utvalget mener at skolen må gi opplæring i personvern og foreslår at personvern i nye medier tas inn i undervisningen om digital kompetanse både i grunnskolen og i videregående opplæring. Skolen må framstå som et godt eksempel på personvern i praksis. Hver skole bør også gi én av de ansatte et særlig ansvar for personvern.

Bærum kommune støtter forslagene.

Kapittel 9 Unge under offentlig omsorg

Utvalget foreslår tiltak på tre områder:

- ◆ Utvalget vil styrke barn og unges muligheter til medvirkning i barnevernet, og slutter seg til følgende forslag fra Barnevernpanelet: Innføring av erfaringskonsulenter og tillitspersoner samt institusjonalisering av familieråd som arbeidsmetode. Utvalget vil i tillegg be myndighetene utrede hvordan barnevernet kan tilføres mer kompetanse om betydningen av medvirkning og kunnskap om hvordan medvirkning kan skje. Utvalget vil også be myndighetene foreta lovendringer slik at barnevernet må dokumentere hvordan barn og unge har vært involvert i saken og hva som er deres mening, og mener det er behov for mer kunnskap om hvordan retten til ettervern følges opp i praksis.

- ◆ For unge som institusjonsplasseres mener utvalget at det er behov for flere endringer. Utvalget mener det bør utredes om barn som er fylt 12 år må samtykke til plassering etter barnevernloven § 4-4. Når det gjelder institusjonsplassering av barn over 12 år etter psykisk helsevernloven § 2-1 første ledd bør det utredes hvordan kontrollkommisjonens vurdering kan reguleres nærmere. Utvalget finner også at det bør utredes nærmere om barnevernloven § 4-4 femte ledd bør åpne for at barn over en viss alder, for eksempel 15 år, kan la seg frivillig plassere i institusjon eller fosterhjem uten samtykke fra foreldrene. I tillegg til dette går utvalget inn for at reglene om inngrep i selvbestemmelsen under institusjonsopphold bør inntas i lov samt at det lovfestede minimumstilsynet ved barneverninstitusjoner økes.
- ◆ Utvalget vil at unge asylsøkeres mulighet til å medvirke i asylsaken må forbedres og at alle enslige mindreårige asylsøkere skal plasseres i omsorgsinstitusjon, med de rettigheter dette innebærer. Det er også behov for mer kunnskap om denne gruppen og hvordan deres rettigheter blir ivaretatt.

Bærum kommune støtter forslagene med følgende merknad.

Rådmannen er ikke enig i utvalgets forslag om å institusjonalisere av kun familieråd som arbeidsmetode. Bærum og andre kommuner bruker en annen metode for å inkludere nettverket, nemlig oppstarts- og nettverksmøte. Dette er en metode som oppleves som god av de som deltar. Det vises til NOVA rapport 18/11.

Kapittel 10 Økonomiske og administrative konsekvenser

Utvalget har arbeidet ut fra en forutsetning om at det vil være samfunnsmessige gevinster forbundet med å øke unges muligheter til å delta i politikk og samfunnsliv samt å medvirke i saker som angår dem selv. Den økonomiske nytteeffekten av forslagene er ikke utredet. De fleste av tiltakene utvalget foreslår kan gjennomføres med uendret ressursbruk, men noen vil ha økonomiske konsekvenser. Ingen av tiltakene vil ha vesentlige administrative konsekvenser.

Bærum kommune deler ikke utvalgets vurdering av om tiltakene kan gjennomføres med uendret ressursbruk. Etter rådmannens vurdering vil gjennomføring av tiltakene kreve økte statlige overføringer til kommunene.

Forskning

Utvalget anbefaler at det gis støtte til forskning på følgende felt:

- ◆ Innføring av et nytt demokratifag i skolen
- ◆ Skolevalgenes betydning i demokratiundervisningen
- ◆ Forsøksordning med regionalt lærlingråd
- ◆ Effekten av å formalisere ungdomsrådene
- ◆ Forsøksordning med regional ungdomskonferanse
- ◆ Unges digitale medborgerskap
- ◆ Omfanget av mobbing og trakassering i sosiale medier
- ◆ Foreldres elektroniske overvåking av egne barn
- ◆ Medierelaterte personvernkrænkelser i skolen
- ◆ Bruken av ettervern i barnevernet
- ◆ Ivaretagelse av enslige mindreårige asylsøkeres rettigheter

Forskningsmidlene bør bevilges via Norges forskningsråd.